

Tehy ry
PL 10
00060 Tehy

LAUSUNTO

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 Valtioneuvosto

Viite Lausuntopyyntö STM114:00/2010, 10.5.2012

Tehy ry:n lausunto luonnoksesta laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista

Tehy ry on lausuntoa valmisteltaessa pyytänyt kommentteja yhteistyöjäsenjärjestöiltään. Kommentit on otettu huomioon lausunnossa. Suomen Fysioterapeutit ry:n lausunto on liitteenä.

Tehy ry pitää tärkeänä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalvelujen lakitasoista säätelyä.

Tehy ry pitää hyvänä, että asiakaslähtöinen ja ennakoiva yksilöllinen palvelulähtökohta toteutuu ja että vanhusneuvostojen asema vahvistuu. Lakiluonnokseen sisältyvä asetuksenantovaltuutus henkilöstöstä on tärkeä.

Moniammatillista osaamista ja työskentelytapaa tulee korostaa vieläkin voimakkaammin samoin kuin johtamisosaaminen tärkeyttä palvelutuotannon järjestämisessä. Hoitotyön johdon asema ja mahdollisuus vastata hoitotyöstä ja toiminnan kehittämisestä on turvattava.

lökkään henkilön palvelutarpeen selvittäminen on lakiluonnoksen ydinasia ja käytännössä merkittävin tehtäväkokonaisuus palvelun tarvitsijan kannalta. Kunnan järjestämisveloitteen osalta se muodostaa myös käytännössä suurimmat haasteet sekä taloudellisesti että henkilöstöhallinnollisesti.

Nykyisten työtehtävien lisäksi tulevat palvelusuunnitelmat ja vastuutyöntekijän tehtävät lisäävät jo nyt kuormitetun henkilöstön toimintaa. Lain tavoitteen saavuttamiseksi tulee osoittaa voimavaroja tehtävien asianmukaiseen ja oikea-aikaiseen suorittamiseen.

1 luku Yleiset säännökset

Tehy ry pitää hyvänä lain tarkoitusta tukea ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä sekä itsenäistä suoriutumista. Tärkeää on, että puhuttaessa iäkkäistä henkilöstä ei painoteta henkilön ikää vaan toimintakykyä. Haasteeksi muodostunevat

osallisuuden vahvistaminen, sosiaali- ja terveystalvvelujen saatavuus sekä henkilön omien mahdollisuuksien parantaminen käytännön palvelutoiminnan valintatilanteissa.

2 luku Kunnan yleiset velvollisuudet

Luonnoksen mukaan palvelujen laadun ja riittävyyden arviointi tulee tehdä vuosittain säännöllisen palautteen avulla. Tietoa tulee kerätä myös palveluihin käytetyistä voimavaroista sekä henkilöstön määrästä ja osaamisesta suhteessa ikääntyneen väestön määrään ja heidän tarvitsemiinsa palveluihin. Vähintään yhtä tärkeää on se, että palaute johtaa korjaaviin toimenpiteisiin niin tarvittaessa. Tämä tulee tuoda esille laissa.

Kunnan laatima suunnitelma tulisi kytkeä kunnan ikääntymispoliittiseen strategiaan, jossa väestön terveydentila ja palvelutarve on kattavasti ja läpinäkyvästi analysoitu ja ennakoitu. Toiminnalla voidaan estää poliittisten toisistaan poikkeavien päätöskien tekeminen ja palvelutarpeeseen perustuvasta suunnitelmasta poikkeaminen esim. säästötarkoituksessa.

Tehy ry pitää hyvänä sitä, että lakiesitys velvoittaa kuntaa hankkimaan käyttöönsä asiantuntemusta laajasti eri osaamisalueilta. Tehyn yhteistyöjäsenjärjestö Suomen Fysioterapeutit ry haluaa korostaa lakiluonnokseen mainittuun ”monialaiseen kuntoutukseen” liittyen, että kuntouttava hoitotyö ja kuntoutus ovat sisällöltään eri asioita. Kuntouttava hoitotyö on kaikkien hoitoalan ammattilaisten ammattitoimintaa osana laadukasta perushoitoa ja kuntoutusta puolestaan toteuttaa siihen koulutetut erityisammattiryhmät mm. fysioterapeutti, toimintaterapeutti ja puheterapeutti. Kuntoutuksessa yksilöllinen palvelutarpeen arviointi, tavoitteen asettelu ja toiminnan arviointi perustuvat erikoistyöntekijän osaamiseen, jossa keskeisenä lähtökohtana on asiakkaan omien voimavarojen hyödyntäminen.

Monialaisen kuntoutuksen tulee sisältää myös jalkaterapian ja toimintaterapian osaamisalueet. Sen lisäksi mitä luonnokseen on kirjattu johtamisesta, tulee erityistä huomiota kiinnittää johtamisosaamiseen. Terveystalvhuoltolain (4§) mukaan toimintayksikön johtamisessa on oltava moniammatillista johtamista, joka tukee laadukkaan ja turvallisen hoidon kokonaisuutta, eri ammattiryhmien yhteistyötä sekä hoito- ja toimintatapojen kehittämistä.

Tehy ry pitää hyvänä sitä, että laki parantaa ikääntyneiden mahdollisuuksia vaikuttaa palvelujensa sisältöön ja toteuttamistapaan. Erillinen iäkkäitä koskeva laki ei kuitenkaan saa vaikuttaa tai muodostua esteeksi muiden lakien mukaisten palveluiden käytölle.

3 luku Iäkkään henkilön palvelutarpeiden selvittäminen ja niihin vastaaminen

Palvelutarpeen ja toteuttamistavan arvioinnin tulee aina perustua yksilön palvelutarpeeseen. Eri vaihtoehtojen tasapuolinen käsittely edellyttää lakiesityksen 11§ tekstin muutosta perustelutekstiä vastaavaksi:*äkkään henkilön palvelujen tarpeeseen voidaan vastata pitkäaikaisella laitoshoidolla vain silloin, kun se... on perusteltua.*

Huomion arvoista on, että laitoshoidon tarve tulee säilymään riippumatta siitä, että toiminnan painopiste siirtyy avopalveluihin. Avohoitopainotteisuus ei saa johtaa siihen, että laitoshoidossa olevia siirretään epätarkoituksenmukaisesti avopalveluiden piiriin.

Tehy ry:n mielestä palvelusuunnitelman tulee korvata kaikki erilliset suunnitelmat ja sisältää kaikkien sosiaali- ja terveydenhuollon moniammatillisten toimijoiden osuudet iäkkään henkilön palvelukokonaisuudessa. Suunnitelman laatiminen edellyttää laajaa moniammatillista yhteistyötä ja monen §8 mainitun asiantuntijan panosta.

Palvelusuunnitelman tarkistaminen aina silloin kun iäkkään henkilön toimintakyvyssä tapahtuu hänen palvelutarpeeseensa vaikuttavia olennaisia muutoksia edellyttää asiakkaan tuntemista, saumatonta yhteistyötä palvelusuunnitelman tekijän ja vastuutyöntekijän sekä muiden asiantuntijoiden kanssa. Yhteistyö ja toimintamalli tulee rakentaa siten, että palvelusuunnitelman tarkistaminen tapahtuu ja siitä johtuvat toimenpiteet toteutuvat ilman viivettä.

Vastuutyöntekijän ammatillinen kelpoisuus on kirjattu luonnokseen. **Tehy ry** pitää tärkeänä sitä, että tarkoituksen mukaista vastuutyöntekijää valittaessa on vastuutyöntekijän koulutus ja osaaminen oltava suhteessa asiakkaan palvelutarpeisiin. Palvelujärjestelmän sekä erilaisten etuuksien tunteminen ovat tärkeä osa tarvittavaa osaamista. Paljon terveydenhuollon palveluita tarvitsevalle iäkkäälle henkilölle tulee osoittaa terveydenhuollon ammattihenkilö vastuutyöntekijäksi. Kuntoutukseen painottuva avun ja ohjauksen tarve edellyttää vastuutyöntekijältä kuntoutuksen erityisosaamista.

4 luku Palvelujen laadun varmistaminen

Tehy ry pitää hyvänä sitä, että lakiluonnoksessa käytettävät käsitteet ovat hoito ja huolenpito. Lailla tulee turvata saumattomien palveluiden ketju sekä palveluiden hallinta sosiaali- ja terveydenhuollon rajapinnoilla. Iäkkäiden toimintakyvyn muuttuessa on järjestelmän joustettava tarpeiden mukaan. Tämä tarkoittaa myös henkilökunnan joustavaa käyttöä tarpeen mukaan.

Tehy ry pitää erittäin tärkeänä sitä, että henkilöstön määrän, asiantuntemuksen ja tehtävärakenteen tulee vastata iäkkäiden asiakkaiden lukumäärää ja heidän toimintakyvynsä edellyttämää palvelun tarvetta. Kaikilla välittömään potilas-/asiakastyöhön osallistuvilla on oltava sosiaali-/terveydenhuollon ammatillinen koulutus sekä perus-, jatko- ja /tai täydennyskoulutuksessa hankittua gerontologista asiantuntemusta.

Tehy ry pitää välttämättömänä, että lakiin sisältyy asetuksenantovaltuutus koskien mm henkilöstömitoitusta. Lakiluonnoksen perusteluissa on kuvattu lain seurannasta. Tämän lisäksi tulee määritellä seuranta-aika esim. 3 vuodeksi.

Tehy ry pitää kannatettavana lakiluonnoksessa korostettua johtamisvastuuta ja –osaamista toimintayksikötasolla. Palvelutuotannon järjestämisessä asiakasta lähellä oleva ammattihenkilö, toimintayksikkö ja lähiesimiehet ovat strategisen johdon ohella avaintekijöinä onnistuneen ja laadukkaan palvelun suunnittelussa, tuottamisessa, arvioinnissa sekä tarvittavissa muutoksissa.

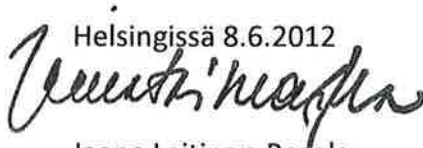
Valvontaa tulee vahvistaa, jotta henkilöstön määrä, asiantuntemus ja tehtävä rakenne vastaavat tarpeita ja tarvittaessa asiaan tulee puuttua entistä tehokkaammin ja ripeämmin. Valvontajärjestelmää ja etenkin omavalvontaa tulee määrittää sekä ohjeistaa tarkemmin lain soveltamisohjeessa.

5 luku Erinäiset säännökset

Korjaus pykälään § 25: *Jos kunnan sosiaali- ja terveystoimen, ~~palo-~~ ja pelastustoimen tai valtion hätäkeskuksen, poliisin palveluksessa oleva....*

Lakiluonnoksessa on asetettu mm. sosiaali- ja terveystoimessa toimiville ehdoton velvoite ilmoittaa palvelutarpeesta. Henkilöstön oikeusturvan kannalta tulee laissa tai sen perusteluosassa käydä ilmi, että ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti ei johda rangaistuksiin.

Helsingissä 8.6.2012

Jaana Laitinen-Pesola
Puheenjohtaja
Tehy ry

Marja-Kaarina Koskinen
Johtaja
Tehy ry

Lisätietoja
Eva Siitonen
Asiamies
Tehy ry
eva.siitonen@tehy.fi

Suomen Fysioterapeutit ry
Asemamiehenkatu 4
00520 Helsinki

Kannanotto
1.6.2012

Suomen Fysioterapeutit ry - Finlands Fysioterapeuter ry:n kommentit Tehylle lausuntopyyntöön koskien lakiluonnosta ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista

Suomen Fysioterapeutit ry haluaa nostaa esille seuraavat seikat koskien ko. lakiluonnosta:

- Tässä laissa kootaan monessa eri laissa olevat ikäihmisten palveluita koskevat säädökset yhteen, nostetaan osa laatusuosituksessa olevista asioista lakitasoisiksi ja luodaan edellytykset ko. palveluiden laadunvalvonnalle. On hyvä asia, että aiempien lakien ”aukkokohtia” paikataan ikääntyneiden aseman parantamiseksi. Haluamme kuitenkin vielä korostaa sosiaali- ja terveyspalvelujen tiiviimmän yhteistyön merkitystä sen takaamiseksi, että ikääntyneen henkilön palvelu- ja hoitoketju toimii saumattomasti. Eri hallinnonalojen tuottamien palveluiden yhteensovittaminen ja tarpeenmukaisuuden toteutuminen tulee olla ko. palveluntuottajien, ei ikääntyneen henkilön vastuulla. Tähän tarpeeseen palvelutarpeen arvioinnin tai palvelusuunnitelman laatimisen yhteydessä iäkkäälle henkilölle tarvittaessa nimettävä vastuutyöntekijä tulee toivottavasti vastaamaan.
- Suomen Fysioterapeutit haluaa korostaa lakitekstissä mainittuun ”monialaiseen kuntoutukseen” liittyen, että kuntouttava hoitotyö ja kuntoutus ovat sisällöltään eri asioita. Kuntouttava hoitotyö on kaikkien hoitoalan ammattilaisten ammattitoimintaa osana laadukasta perushoitoa ja kuntoutusta puolestaan toteuttaa siihen koulutetut erityisammattiryhmät mm. fysioterapeutti, toimintaterapeutti ja puheterapeutti. Kuntoutuksessa yksilöllinen palvelutarpeen arviointi, tavoitteen asettelu ja toiminnan arviointi perustuvat erikoistyöntekijän osaamiseen, jossa keskeisenä lähtökohtana on asiakkaan omien voimavarojen hyödyntäminen.
- Haluamme edelleen korostaa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden yhteistyön merkitystä yli ammatillisten ja hallinnonalojen välisten rajojen ikääntyneen väestön toimintakyvyn ja elämänlaadun parantamiseksi. Oikeanlainen ja oikea-aikainen sosiaali- ja terveyspalvelu on myös yhteiskunnan kannalta taloudellisesti kannattavaa. Moniammatillisuuden ja yhteistyön kehittäminen vaatii ammattiryhmien ydinosaamisen tunnustamista ja uusien toiminta- sekä ajattelutapojen luomista.
- Huomioitaessa nykyinen väestörakenteen kehityssuunta ja siihen liittyvä palvelutarpeen lisääntyminen, fysioterapiaresurssien säilyttäminen terapiatyössä ja fysioterapiapalvelujen tarkoituksenmukainen kohdentaminen sosiaali- ja terveyspalveluissa on entistä tärkeämpää. Kuntouttavassa hoitotyössä voidaan paremmin hyödyntää kuntoutuksen ammattilaisten

osaamista, esimerkiksi fysioterapeutti voi kouluttaa ja konsultoida hoitohenkilöstöä toimintakykyä ja omatoimisuutta edistävään työöteeseen sekä toimintakyvyn arvioinnin tekemiseen. Ikääntyneiden fysioterapiaan erikoistuneiden fysioterapeuttien osaamista tarvitaan erityisesti silloin kun ikääntyneen henkilön toimintakykyä ja arjessa selviytymistä heikentävät esimerkiksi kaatuminen ja siitä aiheutuva luunmurtuma, leikkaus, lyhyt- tai pitkäaikainen sairaus tai muistihäiriö.

Helsingissä 1.6.2012

Suomen Fysioterapeutit – Finlands Fysioterapeuter ry